

ΠΡΟΣΘΗΚΑΙ

1

ΚΑΙ ΠΑΛΙΝ ΠΕΡΙ ΤΗΣ TRADITIO CARTAE

Ἐξ ἀφορμῆς τοῦ 7 ἀνέπτυξα διατί, κατὰ τὴν γνώμην μου τό γε νῦν ἔχον, εἰς τὴν Σίφνον τοῦλάχιστον ἴσχυεν ἡ traditio cartae ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὴν traditio per cartam. Ἐδημοσίευσσα δὲ καὶ ἔγγραφον, τὸ 7^α, ὅπερ, κατ' ἐμέ, ἀποδεικνύει τὴν ἰσχὺν καὶ τῆς traditio cartae ἀμιγοῦς, ἰσχυριζόμενος ὅτι καὶ ἄλλα ἔγγραφα τῆς παρούσης συλλογῆς, κυρίως τὸ 130 ἀλλὰ καὶ τὸ 213 τὴν ἐνισχύουν.

Εἰς τὸ 130 ἱστορεῖται ὅτι ἡ Κατερίνα τοῦ Παπαφιλιππῆ ἐπώλησεν ἀντὶ 1120 γροσίων εἰς τὴν Μαρίαν Κατερικοῦ Ἀθουσιοῦ ὅλον της τὸ πρᾶγμα τῆς γῆς (στίχ. 3) καθὼς εἰς τὸ ἀνὰ χεῖράς της πωλητήριον γράμμα φαίνεται (στίχ. 4). Ἐβγήκεν ὁμως ὁ παπᾶ κύρ Ἰωάννης Δολφῆς ζητῶν τὸ αὐτὸ πρᾶγμα ὅλον μὲ τὴν αὐτὴν δόσιν, ὡς ἀδελφός. Δηλ. ὁ Ἰωάννης Δολφῆς, χρώμενος τῷ δικαιώματι προτιμήσεως, ὡς ἀδελφός, ἐζήτησεν, ὅπως ἡ ἀκίνητος αὕτη περιουσία τῆς ἀδελφῆς του μεταβιβασθῇ εἰς αὐτὸν ἐπὶ τῇ αὐτῇ τιμῇ. Ἀποτέλεσμα ὑπῆρξεν ὅτι μὲ ἐκούσιον συμβιβασμὸν τοὺς παραιτᾶ ἡ κυρὰ Μαρία εἰς τὸν παπᾶ Ἰωάννην ἐξ ὧν ἠγόρασε πραγμάτων ταῦτα, τὸ ἀμπέλι εἰς τὸν πλάτανον διὰ γρό(σια) 300....., τὸ χωράφι εἰς τοὺς .. γουζ μὲ συκαῖς καθὼς εὑρίσκεται..... διὰ γρό(σια) 200=τὴν μάνδραν εἰς τὸν πλατυγιαλὸν μὲ τὰ ἐλαιόδενδρα.... διὰ γρό(σια) 45= τῶν ὁποίων ἡ ποσότης ὅλη γίνεται γρό(σια) 555 (στίχ. 8-15). Ὅθεν τούτων οὕτω γενομένων, εἰς τὸ ἐξῆς τὰ διαληφθέντα πράγματα θέλουν εἶναι καὶ λέγονται κτήματα τοῦ παπᾶ κύρ Ἰωάννου μὲ ὅλην τὴν κυριότητα καὶ ἐξουσίαν.... (στίχ. 17-19).... ὅθεν εἰς τὴν περὶ τούτου ἐνδειξιν ἐδόθη τὸ παρὸν συμφωνητικὸν γράμμα εἰς χεῖρας τοῦ παπᾶ κύρ Ἰωάννου ὑπογεγραμμένον παρ' ἡμῶν εἰς ἀσφάλειαν (στίχ. 23-25). Τὸ συμφωνητικὸν γράμμα τοῦτο φέρει χρονολογίαν 6 Φεβρουαρίου 1805.

Δέκα ὁλόκληρα ἔτη μεταγενεστέρως, ἤτοι τὴν 20 Ἰανουαρίου 1815, καὶ εἰς τὴν δευτέραν σελίδα τοῦ αὐτοῦ ἐγγράφου, ἦλθεν εἰς τὴν Καντζιλαρία ὁ παπᾶ Ἰωάννης ντολφῆς, λέγοντας ὅτι τὰ ὀπισθεν πράγματα, ὅπου εἶχα ἀγοράσει ἀπὸ τὸ Μαριὼν Κατερινιοῦ ἀθουσχοῦ, ὡς ὀπισθεν φαίνονται, ἔδωσεν ὁ γαμβρὸς τοῦ θεοδώρου τὰ ὀπισθεν γρόσια πεντακόσια πενήντα πέντε Νο 555, διὰ τὰ αὐτὰ πράγματα, καὶ μένουν εἰς τὴν ἐξουσίαν καὶ κυριότητα τοῦ ρηθέντος θεοδωράκη νὰ τὰ κάμνη ὡς θέλει καὶ βούλεται, ὡς πράγματα ἐδικά του, χωρὶς νὰ ἡμπορεῖ ὁ παπᾶς νὰ πρετεντιάρῃ ἀπὸ αὐτὰ ἀπὸ σήμερον καὶ εἰς τὸ

ἐξῆς, οὔτε ὁβολόν, διὸ γέγονεν τὸ παρὸν τῇ ἐπιβεβαιώσει τῆς ἰδίας του ὑπογραφῆς, διὰ κάθε καιροῦ ἐνδειξιν καὶ ἀσφάλειαν (στίχ. 2 - 10). Ἀπόδειξις τρανὴ καὶ αὐτὴ περὶ τῆς ἰσχύος τῆς *traditio cartae*. Ὁ παπᾶς Ἰωάννης Ντολφῆς, δικαίῳ προτιμήσεως, ἀγοράζει ἐν ἔτει 1805 ἀπὸ τὴν ἀδελφὴν τὰ ἐν τῇ πρώτῃ σελίδι μνημονευόμενα ἀκίνητα δι' ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου. Δέκα ἔτη μετὰ ταῦτα τὰ αὐτὰ ἀκίνητα, ἀντὶ τῆς αὐτῆς τιμῆς, ἀγοράζει ὁ γαμβρός του Θοδωρῆς ἀπὸ τὸν παπᾶ Ντολφῆν, τὸ ἐγγράφον δὲ τῆς ἀγορᾶς καὶ μεταβιβάσεως, συντεταγμένον ἀπὸ τὸν καντζιλιέρην Ἀλέξανδρον Καμπάνην αὐτὴν τὴν φορὰν, ἐπομένως ἐπίσημον, γράφεται εἰς τὸ ὀπισθὲν μέρος, εἰς τὴν δευτέραν σελίδα, τοῦ πρώτου ἐγγράφου!

Μέχρι ποίου σημείου ἡ κατοχὴ τοῦ ἐγγράφου ὄχι μόνον ἀπεδείκνυνεν ἀλλὰ καὶ ἐνήργει τὴν μεταβίβασιν καὶ ἦτο διὰ τοῦτο καιρία, ἀποδεικνύει τὸ 213, ὅπερ ἔχει ἀπολεσθῇ, τὸ δημοσιεύω δὲ εἰς τὸν προσήκοντα τόπον, κατὰ τὸ ἀντίγραφον τὸ γενόμενον πρὸ τῆς ἀπωλείας βεβαίως, ἀπὸ τὸν ἰδιοκτήτην τῆς συλλογῆς κ. Γ. Μαριδάκη.

Τὸ ἐγγράφον αὐτὸ εἶναι ἀντίγραφον (κόπια) (στίχ. 1). Ἦτο δὲ ἐπίσημον, ὥς συνταχθὲν ὑπὸ τοῦ *Κωνσταντίνου πορτάντε καὶ νοταρίου πούπλικου* διὰ τὴν αὐθεντικὴν ἐξουσίαν (στίχ. 94), ἐν Ναυπλίῳ τὴν 2 Ὀκτωβρίου τοῦ ἔτους 1695. Εἰς αὐτὸ ἱστορεῖται ὅτι ἡ κυρὰ Χρυσὴ (θυγάτηρ μὲν τοῦ ποτὲ ἀντωνίου ἀχλάδης, καὶ χήρα τοῦ ποτὲ Φραντζέσκου μοθώνη (στίχ. 6 - 7)) ἐπειδὴ.... νὰ ἔρχετο ἐδῶ εἰς τὴν ἀρμάδα διὰ νὰ ἐνταμωθῇ μὲ τὸν αὐτὸν *Si* καπετὰν τζουάνε, θέλουσα νὰ τὸν βάλῃ εἰς τὸ ποσέσον κυριότητα τῶν πραγμάτων αὐτῆς ὅπου εἰς τὴν σίφνον ἔχει καὶ εἰς τὸ ταξειδίον τῆς ἐπιάσθη σκλάβα παρὰ τῶν ἀγαρηνῶν καὶ ὑπῆγαν αὐτὴν εἰς τὴν Ὠριπον (Εὐριπον;) διὰ τὴν ὁποίαν σκλαβιὰν ἐμβῆκεν εἰς χρέος ρεάλια διακόσια πενήντα καὶ ἔδωκεν αὐτὰ εἰς ἔξαγοράν της. Τὰ χρήματα ταῦτα τῆς ἔξαγορᾶς της τῆς τὰ καταβάλλει ὁ ἐξάδελφός της καπετὰν τζουάνης ἀχλάδης (στίχ. 6, 10), ἐκ τῶν ὁποίων τὰ μὲν διακόσια εἰς τόσα ἀργυρὰ δονκάτα (στίχ. 25)· ὁ αὐτὸς καταβάλλει περιπλέον πρὸς τὴν εἰρημένη ρεάλια σαράντα διὰ ἔξοδα τοῦ ταξειδίου της νὰ γυρίσῃ εἰς τὴν σίφνον (στίχ. 62 - 63). Ἐπειδὴ ἡ Χρυσὴ τὰ ὑποστατικά (ἅτινα εἰς ἀντάλλαγμα μεταβιβάζει καὶ πωλεῖ εἰς τὸν Καπετὰν Τζουάννε) ἔχει αὐτὰ ἐνέχυρα πρὸς τὸν *Si* κωνσταντῖνον μπάου διὰ ρεάλια διακόσια δέκα (στίχ. 40 - 42), ἅτινα ἔδανείσθη παρ' αὐτοῦ διὰ τὴν ἔξαγοράν της: τὰ ὅποια διακόσια δέκα ρεάλια ὑπόσχεται ὁ ἄνωθεν *Si* καπετὰν τζουάννης νὰ τὰ πέμψῃ νὰ μετρηθοῦν πρὸς τὸν ῥηθέντα *Si* κωνσταντῖνον μπάου διὰ νὰ μὴν ἔχῃ νὰ κάμῃ πλέον εἰς τὰ ρηθέντα πράγματα (42 - 46). Ἐναντι τῶν καταβαλλομένων αὐτῇ χρημάτων ἡ Χρυσὴ πωλεῖ καὶ παραδίδει (στίχ. 28 - 29) πρὸς τὸν καπετὰν Τζουάννε τὰ ἐν στίχοις 31 - 38 περιγραφόμενα ἀκίνητα. Πόσιν δὲ σημασίαν ἀποδίδουν εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ πωλητοῦ κατοχὴν τοῦ ἐγγράφου κτήσεως, ἄνευ τοῦ ὁποίου δὲν ἀποδεικνύεται ἀλλ' οὐδὲ καὶ μεταβιβάζεται ἡ κυριότης, προκύπτει ἐκ τῶν ἐν στίχοις 34 ἐπ. ὑπ' αὐτῆς ρητῶς λεγομένων, ἀναλαμβανούσης οὕτω σαφῶς τὴν ὑποχρέωσιν, ἣν ὅμως δὲν κατορθώνει νὰ διατυπώσῃ ἐν ἀπολύτῳ σαφηνείᾳ, ὅπως παρα-

δώση εἰς τὸν ἀγοραστήν: ἀκόμη δίδωσι πρὸς τῷ ρηθέντι καὶ πωλεῖ τὸ περιβόλι καὶ κῆπον μὲ ὅλα τὰ δικαιώματά του, μὲ τὸν πύργον καὶ ἀμπέλιον ὁμοῦ καὶ τὸ χωράφιν εἰς τὸ πετάλι ὅπου ἡ ρηθεῖσα ἔχει ἀγορασμένα ἀπὸ τὰ μικρά της ὡς λέγει καὶ ἔχει τὸ γράμμα εἰς τὴν σίφνον. Περὶ τῆς κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους σκλαβιάς συνεπεία συλλήψεως ὑπὸ κουρσάρων, ἰδίως ἀγαρηνῶν, βλέπε τὰ ὅμοια περίπου πρὸς τὸ παρὸν ἔγγραφα 2 τοῦ ἔτους 1665, 5 τοῦ ἔτους 1672, 5 τοῦ ἔτους 1697, 13 τοῦ ἔτους 1699, 15 τοῦ ἔτους 1702 καὶ 16 τοῦ ἔτους 1707, τὰ δημοσιευόμενα ὑπὸ τοῦ Α. ΚΑΤΣΟΥΡΟΥ, *Κουρσάροι καὶ Σκλάβοι. Ἀνέκδοτα μυκονιάτικα καὶ συριανὰ ἔγγραφα*, Σῦρος 1948, καὶ τὸν σύντομον ἀλλὰ λαμπρὸν ἐπὶ τοῦ θέματος πρόλογον τοῦ ἐκδότου, αὐτόθι, σελ. 3 ἐπ. Τὸ ἔγγραφον αὐτὸ 213 νομίζω ὅτι ἐνισχύει τὴν ἄποψιν, ἣν ἄνωτ. σελ. 38 ἀνέπτυξα, δηλ. ὅτι δὲν ἦτο πάντοτε ἀναγκαῖον ὅπως ἡ περαιτέρω μεταβίβασις καταχωρίζεται κάτωθεν ἢ ὀπίσθεν τοῦ πρώτου ἔγγραφου, ἀρκούσης, κατὰ τὸ πλεῖστον, κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην τῆς εἰς τὸν ἀγοραστήν παραδόσεως αὐτοῦ, ἐνῶ περὶ τῆς περαιτέρω μεταβιβάσεως συντάσσεται χωριστὸν ἔγγραφον. Περὶ τῆς σημασίας τῆς παραδόσεως τοῦ ἔγγραφου δι' οὗ συντελεῖται ἡ μεταβίβασις καὶ τῆς κατοχῆς του, μαρτυρεῖ ἐπίσης καὶ τὸ ἐν σελίδι 292 ἐξ Ὑδρας δημοσιευόμενον ἔγγραφον ὑπὸ τοῦ Α. ΛΙΓΝΟΥ, *Ἀρχεῖον τῆς Κοινότητος Ὑδρας 1778 - 1832*, 2, Πειραιεύς, 1921. Εἰς αὐτὸ ὁ Αἰγίνης καὶ Ὑδρας Ἀμβρόσιος ἐπιστέλλει τῷ διοικητῇ καὶ τῆς συντύχοις Ὑδρας ὅτι: ἡ Μάρω καὶ ἡ Ἑλένη, ἐξ ἴσου ἐδέχθησαν ἀφορισμὸν καὶ θεόψυχα ὅτι εἶναι ἐδικόν τους (προκειμένου περὶ διεκδικουμένου παρ' ἀμφοτέρων ἀκινήτου), λέγουσα ἡ Μάρω ὅτι τὸ ἀγόρασεν ὁ ἄνδρας της ὁ Δημήτριος Μπαρμπαρῆς ἀπὸ τὴν Μπάλιω Κλώσσενα καὶ ὅτι ἐκάηκε τὸ γράμμα της τὸν καιρὸν ὅπου ἔκαυσαν τὸ ὁσπήτιόν της διὰ τὸ μόλεμα τῆς θυγατρὸς της.... Ὁ δεσπότης, μὴ δυνάμενος ὡς ἐκ τούτου νὰ φωτισθῇ καὶ ν' ἀποφασίσῃ, προτείνει εἰς τὸν διοικητὴν καὶ εἰς τοὺς συντύχους ὠρισμένην λύσιν τῆς διαφορᾶς τῆς πεμφθείσης, ὡς φαίνεται, αὐτῷ πρὸς κρίσιν.

Μεταξὺ ἄλλων εἰς τὸ φύλλον 210 τοῦ ὑπ' ἐμοῦ δημοσιευομένου, ἐγκρίσει καὶ δαπάναις τῆς Νομικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, κώδικος τοῦ νοταρίου Ἀθηνῶν Π. Πούλου, τῶν ἐτῶν 1823 - 1834, εὑρηνται αἱ ἐξῆς ἔγγραφαί:

α) Λάμπρος Ἀργυροῦ Γκούτζη ἐπούλησεν εἰς τὸν Χρίστον Ν. Κρίτζη τὸ σπήτιον κείμενον εἰς τὸ Σπλάκι πλησίον Μπαλακάκη, ἀβδῆ Λειβαδιαλῆ, καὶ Σωκάκι διὰ γρόσια ἑκατὸν ἐβδομήντα, Λάμπρος Ἀργύρη Γκούτζη διὰ χειρὸς Ἀναγνώστη Μαρουλάκη ὑπόκειται. Μάρτυρες. Χ' Δημήτριος Φωτόπουλος, Ἀναγνώστης Μαρουλάκης, Δημήτριος Κυριακοῦ, Σωτήριος Σαρῆς γράψας. Ἐν Ἀθήναις τῇ 22 7/βρίου 1830.

» Τὸ ἄνωθεν ἐρείπιον ὡς περιγράφεται, μετὰ τὸν λογαριασμὸν τῆς μεταξὺ Ἐμοῦ καὶ τοῦ ἀδελφοῦ μου Ἀνδρέα Συντροφίας πέρασεν εἰς τὴν κυριότητα τοῦ ἀδελφοῦ μου Ἀνδρέα μὲ τὴν οἰκοδομὴν καὶ τὰ λοιπὰ τοῦ ἐλαιοτριβείου. Ἐν Ἀθήναις τῇ 31 Αὐγούστου 1831. Χρίστος Γκίκας βεβαιῶνω τὰ ἄνωθεν. Χ' Σπῦρος Γκικάκης μαρ-

τυρῶ. Ν. Λιανοσταφίδας μαρτυρῶ. Βασίλης Φυλακτοῦ μαρτυρῶ. Ὁ Νοτάριος Π. Ποῦλος.

β) Ὁ Οὐσιτᾶ Ἀβδῆς υἱὸς ἀχμέτспаῖ ἐπούλησε τὸ ἀχοῦρι εἰς Σπλάκι εἰς τὸν Χρίστον Γρίκην διὰ γρόσια ἑκατὸν εἴκοσι, κείμενον μεταξὺ Ἀλεξάνδρας Μπαλακάκη, καὶ Σωκάκι. Οὐσιτᾶ Ἀβδῆς ἀχμέτспаῖ ὑπογρ. μετὴν βούλλαν του. Τρεῖς τοῦρκοι μάρτυρες. Δημήτριος Κυριακοῦ μάρτυς. Σωτήρης Σαρῆ μάρτυς. Παναγῆς Γαλανὸς μάρτυς. Γεώργης Ποῦλος μάρτυς.

Τὸ ἄνωθεν ἐρείπιον ὡς περιγράφεται, μετὰ τὸν λογαριασμὸν τῆς μεταξὺ ἐμοῦ καὶ τοῦ ἀδελφοῦ μου Ἀνδρέα Συντροφίας ἐπέρασεν εἰς τὴν κυριότητα τοῦ ἀδελφοῦ μου Ἀνδρέα μετὴν οἰκοδομὴν καὶ τὰ λοιπὰ τοῦ Ἑλαιοτριβεῖου. Ἐν Ἀθήναις τῇ 21 Αὐγούστου 1831. Χρίστος Γκίκας βεβαιῶνω τὰ ἄνωθεν. Χ' Σπ. Γκικάκης μάρτυς. Ν. Λιανοσταφίδας μάρτυς. Βασίλη Φιλίππου μάρτυς.

Καὶ αἱ τέσσαρες αὗται συμβάσεις εἶναι ἀντίγραφα. Τοῦτο προκύπτει ἐκ τοῦ γεγονότος ὅτι καὶ τὰ τέσσαρα εἶναι ἐξ ὁλοκλήρου γεγραμμένα διὰ χειρὸς τοῦ Π. Πούλου. Δηλ. οἱ μάρτυρες δὲν ἔχουν θέσει ἰδιοχείρως τὴν ὑπογραφὴν των. Εἰς τὸ τρίτον μάλιστα ἀναγράφεται ὅτι: Οὐσιτᾶ Ἀβδῆς ἀχμέτспаῖ ὑπογρ. μετὴν βούλλαν του, ἐνῶ τοῦτο δὲν συμβαίνει, διότι οὔτε ἡ ἰδιόχειρος ὑπογραφή του οὔτε ἡ βούλλα του ὑπάρχει. Ἀμφότεραι ἀσφαλῶς ὑπῆρχον εἰς τὸ πρωτότυπον. Ἐκτὸς τούτου εἰς τὴν πρώτην σελίδα τοῦ αὐτοῦ φύλλου 210 τοῦ κώδικος ὑπάρχει πωλητήριο, γεγραμμένον καὶ αὐτὸ ὁλόκληρον διὰ χειρὸς Π. Πούλου, εἰς στίχον 10 τοῦ ὁποίου, ἐκ δεξιῶν καὶ ἐντὸς παρενθέσεως, ὑπάρχει σημείωσις διαλαμβάνουσα: (ὑπογεγραμμένοι Μάρτυρες εἰς τὸ ἀνὰ χεῖρας του πρωτότυπον). Ἡ σημείωσις εἶναι διὰ χειρὸς τοῦ Π. Πούλου καὶ αὕτη καὶ ἐκ ταύτης οὐδεμία καταλείπεται ἀμφιβολία, ὅτι τὸ καταχωριζόμενον ἔγγραφο δὲν εἶναι τὸ πρωτότυπον εἰς τὸ ὁποῖον καὶ μόνον ὑπῆρχον αἱ ἰδιόχειροι ὑπογραφαὶ τῶν μαρτύρων. Ὁμοία σημείωσις δὲν ὑπάρχει εἰς τὰ ἄνω δύο παρατιθέμενα, διότι προφανῶς ὁ Π. Ποῦλος ἐλησμόνησε νὰ τὸ κάμῃ. Κατ' ἀκολουθίαν ὀρθῶς καταλήγω, ὡς νομίζω, εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι τὰ ἐν τῷ κώδικι εἶναι ἀντίγραφα. Φαίνεται δὲ ὅτι ἀντίγραφα εἶναι καὶ ὅλα τὰ ἔγγραφα τοῦ τμήματος αὐτοῦ τοῦ κώδικος, ἀναγόμενα εἰς τὰ τελευταῖα ἔτη τῆς συντάξεως αὐτοῦ, ἥτοι μετὰ τὸ 1828.

Ἄν τὰ συμπεράσματά μου εἶναι ὀρθά, εἰς ἀμφοτέρας τὰς περιπτώσεις, ἡ δευτέρα μεταβίβασις τῶν ἀκινήτων γίνεται διὰ δευτέρου συμβολαίου, καταχωριζομένου κάτωθεν τοῦ πρώτου. Κατ' ἀκολουθίαν ἔλαβε χώραν traditio cartae.

Ἐπὶ πλέον εἰς τὸν 2^{ον} τόμον τοῦ Ἀρχείου τῆς Κοινότητος Ὑδρας 1778 - 1832, ὑπὸ Α. ΛΙΓΝΟΥ, Πειραιεύς, 1921, σελ. 131, εὗρισκω καὶ τὸ ἐξῆς ἔγγραφο, μαρτυροῦν ἐμμέσως περὶ τῆς ἰσχύος τῆς traditio cartae. Δι' αὐτοῦ ὁ Αἰγίνης καὶ Ὑδρας Ἀμβρόσιος, ἀποτεινόμενος ἐν ἔτει αωδ' Φεβρουαρίου ιστ' πρὸς τὸν διοικητὴν καὶ τοὺς συντύχους Ὑδρας γράφει: Ἐξετάσαντες ἀκριβῶς τὴν διαφορὰν τοῦ Γιάννη καὶ Νικόλα Νεβραγόρηδων, ἀπεφασίσαμεν, ὅτι κατὰ τὸ γράμμα τῆς πωλήσεως, εἶναι ὁ τόπος τοῦ Γιάννη Μεθενίτη, ἐπειδὴ ἡ Κατερίνη, ὡς μητέρα αὐτῶν τῶν εἰρημένων τὸ ἐπώλησεν ἰδίᾳ

θελήσει εἰς τὸν ῥηθέντα Γιάννην Μεθενίτην· μὲ ὅλον τοῦτο, ἐζητήσαμεν καὶ τὰς θυγατέρας τῆς Αἰκατερίνης, καὶ ἐλθοῦσαι, ἐμαρτύρησαν ὅτι ὁ ῥηθεὶς τόπος εἶναι καλὰ πωλημένος· ὅθεν κατὰ τὸ τῆς πωλήσεως γράμμα καὶ μαρτυρίαν τῶν τριῶν θυγατέρων τῆς ῥηθείσης Αἰκατερίνης, μένει ὁ τόπος εἰς τὸν Μεθενίτην, νὰ τὸ κάμῃ ὡς βούλεται καὶ προαιρεῖται.

Βλέπε ἐπίσης καὶ τὸ ἔγγραφον 334, τὸ δημοσιευόμενον ὑπὸ τοῦ Ι. ΒΙΣΒΙΖΗ, *Ἡ πολιτικὴ δικαιοσύνη κατὰ τὴν Ἑλληνικὴν Ἐπανάστασιν μέχρι τοῦ Καποδιστρίου*, Ἀθήναι, 1941, σελ. 361. Εἶναι τοῦτο συντεταγμένον ἐν Ἀθήναις ὑπὸ τοῦ νοταρίου Π. Πούλου καὶ φέρει χρονολογίαν α' Ὀκτωβρίου 1824. Περιέχει τὸ διατακτικὸν τῆς ἀποφάσεως τῆς ἐν Ἀθήναις Προσωρινῆς Ἐπιτροπῆς Κριτῶν: Δυνάμει ἀποφάσεως τῆς ἐν Ἀθήναις ἐπιτροπῆς Κριτῶν ὅπου λέγει ὅτι. «ἡ Κούζια τοῦ Μπράβου γυνὴ τοῦ Παναγιώτη Ταμπάκη παίρνει ὀπίσω ἀπὸ τὸν Σπῦρον Δοντιὰν κατὰ τὸν περὶ προτιμήσεως Νόμον, τὸν Ὀσπιτότοπον τὸν πατρικὸν τῆς, ὡς γειτονικὸν ὁποῦ τὰς 3 Ἰουλίου 1824 ἠγόρασεν ἀπὸ τὴν ἀδελφήν τῆς Ζωὴν ὁ Σπῦρος χωρὶς νὰ ἐρωτήσῃ τὴν Κούζιαν. ἡ δὲ Κούζια νὰ ἐπιστρέψῃ τὴν τιμὴν, τὸ διάφορον τῆς τιμῆς, καὶ τὰ ἔξοδα τῆς ἀγορᾶς γινόμενα γρόσια τριάντα τέσσερα ὅλα. καὶ νὰ παραλάβῃ αὐτὴ τὸ πωλητήριον «Γράμμα, παρῶρησιασθεῖσα ἐνταῦθα ἡ Κούζια ἐμέτρησεν εἰς τὸ Σπῦρον τὰ τριάντα τέσσερα γρόσια καὶ παρέλαβεν αὐτὴ τὸ Πωλητήριον ὑπ' ἀριθ. 76^{ον} ἀπὸ τὸν Σπῦρον Δοντιὰν προτῆτερα.

2

ΧΟΤΖΕΤΙΑ ΚΑΙ ΤΑΠΙΑ

Χοτζέτια καὶ ταπιά, περὶ ὧν διέλαβον ἀνωτ. ἐν σελ. 35 ἐπ., μνημονεύουν καὶ τὰ ἐξῆς ἔγγραφα ἐξ ὧν καταφαίνεται ἡ σπουδαιότης των καὶ προκύπτει ἡ ἀνάγκη τῆς ἐρεῦνης αὐτῶν πρὸς ἐξακρίβωσιν τῆς ἐπιδράσεως ἣν ἤσκουν ἐπὶ τῆς μεταβιβάσεως ἀκινήτων. ΣΤ. ΚΥΡΙΑΚΙΔΟΥ, *Σύμμεικτα. Διάφορα ἔγγραφα τῶν χρόνων τῆς τουρκοκρατίας*, ἐν «Μακεδονικά», 2, 1953, σελ. 682, 2: πρὸς τούτοις καθίσταμαι καὶ ἐπίτροπον τὸν κύρ μάρκον προεστόν μας περὶ τοῦ τῆς βασιλικῆς κρίσεως συνήθους χοτζετίου. Ἐν τέλει δὲ ὑπάρχει καὶ ἡ ἐξῆς ὑπογραφή: Ἐγὼ ἡ ζοηνα θηγατηρ ντήνα τηλιούρος μὴν ἡξεύρουσα νὰ γραψω διὰ χειρὸς τοῦ παπὰ ἡλία ἡνορήτο μου βεβαιώνο τὰ ἄνοθεν βανο καὶ τὸ δάκτηλόν μου κατὰ τὴν αὐθεντικὴν προσταγὴν μάρκος μωραητον μαρτηρό καὶ ἐπίτροπος χοτζετίου παπὰ ἡλία τὴν ηπογραψα καὶ μαρτηρό. Τόσην, δηλ., σημασίαν ἀπέδιδον εἰς τὴν ἐκδοσιν χοτζετίου, ὥστε ὅχι μόνον τὸ θεωροῦν σύνηθες, ἀλλὰ καὶ ὁ ἐπὶ τῇ ἐκδόσει κατασταθεὶς εἰδικὸς ἐπίτροπος ρητῶς ἀναφέρει τὸ γεγονὸς ὑπογράφων· Δ. ΓΡ. ΚΑΜΠΟΥΡΟΓΛΟΥ, *Μνημεῖα τῆς ἱστορίας τῶν Ἀθηναίων*, 1, Ἀθήναι, 1891, σελ. 179, (ἀριθμὸς ἀρχείου 1833, τοῦ ἔτους 1552): καὶ βάλλω τὸν Γιώργη Ἰωάννη Ἀμαξιάρη ἐπίτροπον ὁπότε θέλῃ ὁ Νικολὸς ὁ Νοτάρης νὰ τὸ κάμῃ χοκέτι εἰς τὸν κατῇ. Ὁμοίως

αυτόθι, σελ. 181: Ἀκόμη βάνω καὶ ἐπίτροπον εἰς τὸ ἰδιὸν μου κορμὶ τὸν παπᾶ Μιχάλη τὸν Μάνταλο νὰ πηγαίνῃ εἰς τὸν αὐθέντη τὸν Κατῇ νὰ τοὺς δίδῃ χουτζέτι Κ. ΚΑΝΕΛΛΑΚΗ, *Χιακὰ ἀνάλεκτα*, Ἀθῆναι, 1892, σελ. 461 (σελ. 61): καὶ ἀπὸ τὴν σήμερον τὰ παρέχουν πρὸς τοὺς ἀγορασιτάδες νὰ τα καμουν ὅς θέλουν καὶ βουλουντεν.... καὶ παν εἰτερα ἡ ποσχομενη ἡ νὰ πολησουν καὶ χογγετη εἰς τὸν αφετην τὸν καθῆν (ἔτος 1701). Ὅμοίως, Δ. ΓΡ. ΚΑΜΠΟΥΡΟΓΛΟΥ, ἔνθ' ἂν., σελ. 239: Προσέτι βάνει καὶ ἐπίτροπον τὸ ἰδιὸν τῆς πρόσωπον τὸν.... ὅταν θελήσῃ ὁ ἀγοραστής, νὰ τοῦ πάρῃ καὶ χογγέτι παρὰ τῆς βασιλικῆς κρίσεως (ἔτος 1800). Ὅμοίως, αὐτόθι, σελ. 268: προσέτι ἔβαλαν καὶ ἐπίτροπον ὡς τὸ ἴδιον αὐτοῦ πρόσωπον, τὸν ὅταν θελήσῃ ἡ ἀγοράστρια νὰ τῆς δώσῃ χουτζέτι παρὰ τῆς βασιλικῆς κρίσεως (ἔτος 1782). Ἐπίσης, σελ. 269: προσέτι ἐδιώρισε καὶ ἐπίτροπον, ὡς τὸ ἰδιὸν τοῦ πρόσωπον τὸν κὺρ Σπυρίδωνα Παλαιολόγον ὅταν θελέσῃ ἡ ἀγοράστρια. διὰ νὰ πάρῃ καὶ χογκέτι παρὰ τῆς βασιλικῆς κρίσεως. Ὅμοίως, σελ. 270: προσέτι τῆς βάνει καὶ ἐπίτροπον ὡς ἰδιὸν τοῦ πρόσωπον τὸν ὅταν θελήσῃ ἡ ἀγοράστρια, διὰ νὰ τῆς πάρῃ καὶ χογγέτι παρὰ τῆς βασιλικῆς κρίσεως.... (ἔτος 1797). Ὅμοίως, σελ. 271: καὶ διὰ πλέον σιγουρητὰ τοῦ βάζει καὶ ἐπίτροπον ὡς τὸ ἴδιον πρόσωπον τὸν ὅταν θελήσῃ ὁ ἀγοραστής νὰ πηγαίνῃ ὁ ἐπίτροπος εἰς τὸν Κατῇ ἐφέντη νὰ τοῦ δίδῃ καὶ χογγέτη παρὰ τῆς βασιλικῆς κρίσεως.... (ἔτος 1807). Ἐπίσης, αὐτόθι 3, Ἀθῆναι, 1892, σελ. 269: πρὸς εἰ δὲ καὶ διὰ πλέον σιγουρητὰ βαίνει καὶ ἐπίτροπον ὡς ἰδιὸν τοῦ πρόσωπον τὸν.... διὰ νὰ τοῦ δώσῃ καὶ χογγέτη παρὰ τῆς βασιλικῆς κρίσεως, εἰς βεβαίωσιν καὶ ἀσφάλειαν (τοῦ ἔτους 1801). Ὡς πρὸς τὴν φύσιν τοῦ ταπίου ἢ τοῦ χουτζετίου παραθέτω, ὡς εὑρηνται ἐν μεταφράσει παρὰ τῷ αὐτῷ Δ. ΓΡ. ΚΑΜΠΟΥΡΟΓΛΟΥ, ἔνθ' ἂνωτ., 3, Ἀθῆναι, 1892, σελ. 158, ἀριθ. 86, σχετικὰ ἀποσπάσματα ἐκ ταπίων: παρὰ τοῦ ὁποίου λαβὼν τὰ δικαιώματα ἐξέδωκα καὶ ἐνεχείρισα τὸ παρὸν ἔγγραφον ἀδείας κατοχῆς (ταπί), δυνάμει τοῦ ὁποίου οὐτος δύναται νὰ καλλιεργῇ καὶ σπείρῃ τὸν ἀγρὸν καὶ μὴ ἐνοχλῇται καὶ διαταράττηται παρ' οὐδενός, ἐνόσω καταβάλλει εἰς τοὺς κυρίους τῆς γῆς τὴν ἐτησίαν ἱερὰν δεκάτην καὶ τοὺς ἐπιβαλλομένους φόρους (ἔτους 1679). Ἐπίσης, αὐτόθι, σελ. 159, ἀριθ. 73:.... καὶ ἐπειδὴ ἡμεῖς εἴμεθα κύριοι τῆς γῆς, λαβόντες τὰ δικαιώματα τῆς γῆς ἐγράψαμεν τὴν παροῦσαν ἄδειαν διακατοχῆς (ταπί τεμεσοῦν) καὶ ἐδώκαμεν εἰς χεῖρας αὐτῶν, ὅπως παραλάβωσιν εἰς τὴν κατοχὴν αὐτῶν τοὺς εἰρημένους ἀγροὺς καὶ μηδενὸς ἐνοχλῇ καὶ διαταράττη αὐτοὺς (ἔτους .. 94). Ἐπίσης αὐτόθι, σελ. 159/160: Ἀλλ' ἐπειδὴ πρὸς διακατοχὴν ἀγρῶν ἀπαιτεῖται καὶ ἡ ἄδεια τῶν κυρίων τῆς γῆς, λαβὼν τὰ ὑπὸ τοῦ αὐτοκρατορικοῦ νόμου ὀριζόμενα δικαιώματα, ἔδωκα εἰς χεῖρας αὐτοῦ τὴν παροῦσαν ἔγγραφον ἄδειαν (τεμεσοῦν) ὅπως ἐνόσω ἐξακολουθῇ νὰ καλλιεργῇ καὶ σπείρῃ αὐτὸν καὶ πληρώσῃ ἐτησίως εἰς τοὺς κυρίους τῆς γῆς τὴν ἱερὰν δεκάτην μὴ διαταράττηται παρ' οὐδενός (ἔτους 1714). Αὐτόθι καὶ πάλιν, σελ. 160, ἀριθ. 91: καὶ ἐπειδὴ πρὸς διακατοχὴν ἀγρῶν ἀπαιτεῖται καὶ ἄδεια τῶν κυρίων τῆς γῆς, λαβὼν τὰ ὑπὸ τοῦ αὐτοκρατορικοῦ νόμου ὀριζόμενα δικαιώματα τῆς γῆς, ἔδωκα τὴν παροῦσαν ἄδειαν διακατοχῆς (μαριφετναμέ). Εἰς τὸ ἐξῆς ἐπειδὴ οἱ εἰρημένοι θὰ καλλιεργῶσι

καὶ σπεύρωσι τοὺς ἀγροὺς τούτους καὶ θὰ καταβάλλωσιν ἐτησίως τὴν ἱερὰν δεκάτην καὶ τοὺς ἐπιβαλλομένους φόρους εἰς τοὺς κυρίους τῆς γῆς, νὰ μὴ ἐνοχλῶνται καὶ διαταράττονται παρ' οὐδενός (ἔτους 1744). ΑΠ. Ε. ΒΑΚΑΛΟΠΟΥΛΟΥ, 'Ανέκδοτα δικαιοπρακτικὰ ἔγγραφα τῶν χρόνων τῆς τουρκοκρατίας, ἐν Ἀρχεῖῳ Ἰδιωτικοῦ Δικαίου, 13, 1946, σελ. 194,5: ὁ φόρῳ ὑποτελῆς Χατζηγεωργίου καὶ ἡ σύζυγός του Χριστιανὴ Μαρία εἶχαν δωρήσει τὰ ἐν τῷ χωρίῳ τούτῳ ἀπὸ κοινοῦ κατεχόμενα τελείας κυριότητος οἰκίαν, ἄμπελον, κῆπον, μύλον, ἐλαιόδενδρα καὶ λοιπὰ κινητὰ καὶ ἀκίνητα πράγματα καὶ γνωστοῦ ἀριθμοῦ ζῶα ἐπὶ τῇ βάσει ἱεροδικαστικοῦ χοιτζετίου συνταχθέντος ἐνώπιον μουσουλμάνων μαρτύρων καὶ διὰ δωρεᾶς πραγματικῆς καὶ νομίμου, παρέδωκαν δὲ αὐτὰ εἰς τούτους, οἵτινες ἀποδεχθέντες τὰ παρέλαβον (τοῦ ἔτους 1818, ἐκ Θάσου. Δωρητήριον).

3

ΚΛΗΡΟΝΟΜΟΣ ΚΑΙ ΔΙΑΔΟΧΟΣ

Εἰς πωλητήρια ἔγγραφα τῆς παρούσης καὶ ἄλλων συλλογῶν εὐρίσκω τὴν ἐξῆς ἔκφρασιν ἀφορῶσαν εἰς τὴν πλήρη μεταβίβασιν τοῦ πράγματος πρὸς τὸν ἀγοραστήν· 4 (τοῦ ἔτους 1761), στίχ. 14: τῶν κληρονόμων καὶ διαδόχων του· 8 (τοῦ ἔτους 1814), στίχ. 11: τῶν κληρονόμων καὶ διαδόχων του· 50 (τοῦ ἔτους 1795), στίχ. 9-10: καὶ μένει ὁ βιρανὲς τῶν αὐτοῦ κληρονόμων καὶ διαδόχων· 213 (τοῦ ἔτους 1695), στίχ. 49-50: τοῦ ποιῆσαι αὐτὰ ὡς θέλει καὶ βούλεται μετὰ τοῖς αὐτοῦ κληρονόμοις καὶ διαδόχοις (Ναυπλίου). Τοῦναντίον εἰς ἄλλα ἔγγραφα ἀπαντᾷ μόνον ἡ διατύπωσις: καὶ τῶν διαδόχων του (9, τοῦ ἔτους . . . , στίχ. 7), ἢ ἐδόθη εἰς αὐτὸν κληρονομικῶς καὶ αὐτὸς καὶ οἱ κληρονόμοι του (11, τοῦ ἔτους 1822, στίχ. 6 καὶ 11), ἢ αὐτὴ καὶ οἱ κληρονόμοι της (12, τοῦ ἔτους 1823, στίχ. 9-10), ἢ εἶναι εἰς τὴν κυριότητα τοῦ Ἰωάννη Βαλέζη καὶ τῶν διαδόχων αὐτοῦ (51, τοῦ ἔτους 1816, στίχ. 9). Βλέπε περαιτέρω 162, στίχ. 11-14 (τοῦ ἔτους 1741): ἀπὸ σήμερον καὶ ὁμπρὸς νὰ εἶναι καὶ νὰ ὀνομάζεται τὸ αὐτὸ χωράφι τοῦ ρηθέντος κὺρ νικολοῦ ράφου κληρονόμων καὶ διαδόχων του· 163, στίχ. 11-14 (τοῦ ἔτους 1742): ἀπὸ τὴν σήμερον καὶ ὁμπρὸς νὰ εἶναι καὶ νὰ ὀνομάζωνται τοῦ ἄνωθ(εν) ράφου κληρονόμων καὶ διαδόχων του· 164, στίχ. 11-14 (τοῦ ἔτους 1751): ὅθεν ἀπὸ τὴν σήμερον θέλει νὰ εἶναι καὶ νὰ γράφεται ὁ μαγαζὲς τοῦ σιὸρ νικολοῦ ράφου ὡς θέλει καὶ βούλεται νὰ τὸν κἀνῃ τῶν κληρονόμων καὶ διαδόχων του· 165, στίχ. 11-15 (τοῦ ἔτους 1756): παρὰ ἀπὸ τὴν σήμερον καὶ ὁμπρὸς νὰ εἶναι καὶ νὰ ὀνομάζεται τοῦ ἄνω λεγομένου κὺρ νικολοῦ κληρονόμων καὶ διαδόχων του· 170, στίχ. 11-13 (τοῦ ἔτους 1753): καὶ ἀπὸ τὴν σήμερον θέλουν νὰ εἶναι καὶ ὀνομάζεται τὸ πρᾶμα τοῦ ἄνωθεν ράφου εἰς τὴν ἐξουσίαν καὶ νοικοκεργιά του ὡς θέλει καὶ βούλεται νὰ τὸ κἀνῃ τῶν κληρονόμων καὶ διαδόχων του· 204, στίχ. 12-15 (τοῦ ἔτους 1742): παρὰ ἀπὸ τὴν σήμερον καὶ ὁμπρὸς νὰ εἶναι καὶ νὰ ὀνομάζεται τοῦ ἄνωθ(εν) Λουκᾶ Ξανθάκη κληρονό-

μων καὶ διαδόχων του 205, στίχ. 17-19 (τοῦ ἔτους 1761): καὶ ἀπὸ τὴν σήμερον θέλουν νὰ εἶναι καὶ νὰ ὀνομάζεται τὸ πρᾶγμα τῆς λεγομένης. ἀντριάνας τῆς ἀνεψιᾶς των. ὡς θέλει καὶ βούλεται νὰ τὸ κἀνῃ τῶν κληρονόμων καὶ διαδόχων της 206, στίχ. 10-12 (τοῦ ἔτους 1776): ὁθεν εἰς τὸ ἐξῆς. καὶ νὰ ὀνομάζεται. τοῦ ἄνωθεν. ἀγοραστῆ. κληρονόμων καὶ διαδόχων του 218, στίχ. 9-11 (τοῦ ἔτους 1801): καὶ ἀπὸ τὴν σήμερον. καὶ εἰς τὸ ἐξῆς. νὰ εἶναι τὸ αὐτὸ πρᾶγμα. τὴν ἄνωθεν κυρὰ μαρίας. καὶ διαδόχων καὶ κληρονόμων της.

Εἰς ἀνέκδοτον πωλητήριον τοῦ νοταρίου Παξῶν Νικολάου Ἀντιόχου, τοῦ ἔτους 1672, στίχ. 2, λέγεται: ἐσημφόνησαν μετὰ τὸν παρόντα κύρ ἀναστιάση γραμματικὸ καὶ ἐπόλησαν πρὸς αὐτὸν καὶ πρὸς τοὺς κληρονόμους διαδόχους αὐτοῦ... (βιβλίον 2^{ον}, σελ. 49) καὶ στίχ. 4 αὐτόθι:.... καὶ νὰ πιῇσι αὐτὸ χοράφη... τὸ ἥτι θελή καὶ βουλετε μετὰ τὸν αὐτοῦ κληρονόμον καὶ διαδόχον. Εἰς ἀνέκδοτον τοῦ αὐτοῦ νοταρίου πωλητήριον, τοῦ ἔτους 1672 πάλιν, ἀναγράφεται, ἐν στίχ. 6: ὁ ἀνοθεν κύρ αντόνης νὰ ἐχῇ τὰ αὐτὰ κλαριά σικυά, κέντρομα, ἀγραπηδούλα ἥς τὴν παντίαν αὐτοῦ ἐξουσίαν καὶ κυριότητα μετὰ πασὸν νόμον πρὸς νόμον, ἀντινόμον.... καὶ νὰ πιῇσι αὐτὰ τὸ ἥτι θελή καὶ βουλετε μετὰ τὸν αὐτοῦ κληρονόμον καὶ διαδόχον (βιβλίον 2^{ον}, σελ. 49). Εἰς ἀνέκδοτον νοταριακὴν πρᾶξιν (παραχωρητήριον) τοῦ αὐτοῦ νοταρίου Παξῶν, τοῦ ἔτους 1671, στίχ. 2 ἐπ.: διὰ ταῖς οπίες θέλω καὶ ορίζω καὶ τοῦ αφηνο ἔννα κομάτι χωράφη πρὸς αὐτὸν καὶ πρὸς τοὺς κληρονόμους: καὶ στίχ. 5: Καὶ νὰ μὴν ηθέλη μπορὶ κανῆς νὰ τὸν ἐδιασιον.... μῆται τοὺς κληρονόμους αὐτοῦ (βιβλίον 1^{ον}, σελ. 71). Εἰς ἄλλον, ἀνέκδοτον πάλιν, πωλητήριον τοῦ αὐτοῦ νοταρίου, τοῦ ἔτους 1673, στίχ. 4, ἀναγράφεται: νηκοκύρις ὁ ἀνοθεν κίρ μάτιος ἥς τὴν ἀνοθεν εληὰ αὐτὸς καὶ ἡ κληρονόμου διαδόχου αὐτὸν (βιβλίον 2^{ον}, σελ. 79). Ὁμοίως εἰς νοταριακὴν πρᾶξιν (παραχωρητήριον) τοῦ αὐτοῦ νοταρίου, τοῦ ἔτους 1675, στίχ. 2 ἐπ., γράφεται: καὶ νὰ ἦνε ὁ ἀνοθεν μυκαίλης νηκοκύρης... αὐτὸς καὶ ἡ κληρονόμου διάδοχη αὐτοῦ (βιβλίον 2^{ον}, σελ. 100). Ὁμοίως εἰς πωλητήριον τοῦ αὐτοῦ νοταρίου, τοῦ ἔτους λαχη μαΐου λ, στίχ. 2 ἐπ.: καὶ ἐπούλησαι πρὸς αὐτὸν καὶ πρὸς τοὺς κληρονόμους διαδόχους αὐτοῦ (βιβλίον 2^{ον}, σελ. 70). Εἰς τὸ αὐτὸ ἐπίσης βιβλίον, τοῦ αὐτοῦ νοταρίου, ἐν σελ. 17 καὶ ὑπὸ ἔτος 1672, εἰς πωλητήριον λέγεται (στίχ. 4): ἐσυνεφόνησε.... καὶ ἐπούλησε πρὸς τὸν ἀνοθεν... καὶ κληρονόμους καὶ διαδόχους αὐτοῦ. Ὁμοίως εἰς τὸ αὐτὸ βιβλίον τοῦ αὐτοῦ νοταρίου σελ. 26, στίχ. 3 (τοῦ ἔτους λαχη): νὰ πιῇσι.... ὁ ἀνοθεν... το ἥτι θελή καὶ βούλετε μετὰ τὸν αὐτὸν κληρονόμον καὶ διαδόχον (πωλητήριον). Ὁμοίως εἰς σελ. 29 (πωλητήριον), στίχ. 3: καὶ ἐπούλησαι πρὸς αὐτὸν καὶ πρὸς τοὺς κληρονόμους διαδόχους αὐτοῦ (τοῦ ἔτους λαχνη). Ἐπίσης εἰς πωλητήριον τοῦ νοταρίου Παξῶν Δημητρίου Γραμματικοῦ, τοῦ ἔτους λαχη, στίχ. 4: καὶ νὰ πιῇσι αὐτὴν ελια ὁ ἀνοθεν κίρ αντόνης τὸ ἥτι θελή καὶ βούλεται μετὰ τὸν αὐτοῦ κληρονόμον καὶ διαδόχον (βιβλίον 1^{ον}, σελ. 121), κ.τ.λ. κ.τ.λ.

Ἡ διάκρισις μεταξὺ κληρονόμου καὶ διαδόχου ἀπαντᾷ κατὰ τὴν ἑλληνιστικὴν περίο-
δον καὶ δὴ εἰς τοὺς ἑλληνοαιγυπτιακοὺς παπύρους. Δὲν ἔχει ὅμως ἐν αὐτοῖς ἰδιαιτέραν νο-
μικὴν σημασίαν, γίνεται δὲ χρῆσις τῶν δύο ὅρων ἀδιαφόρως· ἀμφότεροι δὲ ὑποδηλοῦν τοὺς
εἰς τὴν νεοελληνικὴν νομικὴν ὁρολογίαν γνωστοὺς ὡς κληρονόμους. Πάντως, καὶ ἂν ὑφίστα-
ται διαφορὰ τις μεταξὺ τῶν δύο ὅρων, αὕτη εἶναι δυσδιάκριτος καὶ ἀποτελεῖ ὑπόλειμμα
παλαιοτέρων ἀντιλήψεων, καθ' ἃς κληρονόμος ἦτο ὁ λαμβάνων τὸν «κλῆρον» τοῦ ἀπο-
βιοῦντος, ἔχων διὰ τοῦτο ὡς ὅρος ὑλικὴν ἐκδήλωσιν, ἐνῶ διάδοχος ἦτο ὁ συνεχίζων τὴν προ-
σωπικότητα τοῦ ἀποβιοῦντος καὶ ὡς ἐκ τούτου διαδεχόμενος αὐτὸν εἰς τὰ ἐξουσιαστικά
του δικαιώματα, ἐν οἷς καὶ τὸ ἀξίωμα τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς οἰκογενείας. Κληρονόμος ἦτο
ὁ ἀντίστοιχος τοῦ ρωμαϊκοῦ heres, διάδοχος δὲ ἦτο ὁ successor. Τὸ γεγονὸς προκύπτει ἐκ
τῆς Ἀλκήστιδος τοῦ Εὐριπίδου, 655 ἐπ., ἐν ἣ ὁ Ἀδμητος, ἀπευθυνόμενος πρὸς τὸν πατέρα
αὐτοῦ, λέγει: Παῖς δ' ἦν ἐγὼ σοι τῶνδε διάδοχος δόμων, ὥστε οὐκ ἄτεκνος κατθανὼν
ἄλλοις δόμον λείπειν ἐμελλες ὄρφανον διαρπάσαι, ἐξαίρων οὕτω τὴν θέσιν τοῦ διαδόχου, ἐν
ἀντιθέσει πρὸς τὴν τοῦ κληρονόμου. Ἡ διαδοχὴ κληρονομίας ὅμως, ἡ ἀπαντῶσα εἰς τοὺς
παπύρους (BGU. 907, 13, P. Flor. 4 = MITTEIS, *Grundzüge und Chrestomathie der
Papyruskunde*, II, 2, Leipzig, 1911, 206, 10 ἐπ.), ἀποδεικνύει ποίαν συσκότισιν ὑπέ-
στησαν διὰ τοῦ χρόνου καὶ εἰδικῶς ἐκ τῆς ἐξασθενήσεως τοῦ οἰκογενειακοῦ δεσμοῦ καὶ τῆς
οἰκογενειακῆς κοινοκτημοσύνης οἱ δύο διακεκριμένοι ἄλλοτε ὅροι. Βλέπε: H. KRELLER,
Διάδοχος und Κληρονόμος, ἐν *Papyri und Altertumswissenschaft*, München 1934,
σελ. 233 ἐπ.· ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ, *Römische Rechtsgeschichte*, 2^α ἔκδ., 1948, σελ. 28· Γ. ΠΕΤΡΟ-
ΠΟΥΛΟΥ, *Ἱστορία καὶ Εἰσηγήσεις τοῦ ρωμαϊκοῦ δικαίου*, Ἀθῆναι 1944, σελ. 1193 σημ. 6,
καθὼς καὶ τὸν διάφορον γνώμην ἔχοντα H. J. WOLFF, *Written und unwritten mar-
riages in hellenistic and post-classical roman Law*, Haveford, Pennsylvania, 1939,
σελ. 114 σημ. 408. Καὶ κατὰ εἰς ἣν ἀφοροῦν τὰ δημοσιευόμενα ἐν τῇ παρούσῃ συλ-
λογῇ ἔγγραφα, ἐκ τῆς προσεκτικῆς μελέτης αὐτῶν καθὼς καὶ ἐκ τῆς ἐπισκοπήσεως
τοῦ σημείου τοῦ λόγου ἐν ᾧ εἶναι ἐντεταγμένοι, προκύπτει ὅτι οἱ δύο οὗτοι ὅροι
ἐν πολλοῖς συγχέονται. Ἄν γίνεται, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, χρῆσις καὶ τῶν δύο ὁμοῦ,
τοῦτο συμβαίνει ἐπὶ τῷ σκοπῷ, ὅπως ἐξαρθῇ τὸ γεγονὸς ὅτι ὁ λαμβάνων τὸν κλῆρον
τοῦ ἀποβιοῦντος δὲν ὑπείσρχεται ἀπλῶς εἰς τὰ ὑπάρχοντά του καὶ εἰς τὴν περιου-
σίαν του, ἀλλὰ τὸν διαδέχεται καὶ εἰς τὴν θέσιν του ὡς ἀρχηγοῦ τῆς οἰκογενείας, συνεχί-
ζων τὴν προσωπικότητά του. Τὸ γεγονὸς εἶναι ἔτι μᾶλλον νοητόν, ἐὰν ληφθῇ ὑπ' ὄψιν
ὅτι εἰς τὴν Σίφνον τοῦλάχιστον, ὡς ἀποδεικνύουν καὶ πάλιν τὰ ἔγγραφα τῆς παρούσης
συλλογῆς, ἴσχυεν ἡ οἰκογενειακὴ κοινοκτημοσύνη, ἀναζωπυρωθεῖσα· ἐπομένως ἐκεῖ-
νος ὅστις ὑπείσρχετο εἰς τὰ ὑλικά δικαιώματα τοῦ ἀποβιοῦντος, καθίστατο καὶ διάδο-
χος αὐτοῦ ἐν τῇ ἀρχηγείᾳ τῆς οἰκογενείας. Ὁ ἀποβίων ἐφρόντιζεν, ὅπως ἔχη διαδόχους,
οἱ ὅποιοι, συνεχίζοντες τὸ ὄνομά του, ἐφρόντιζον, ὅπως καὶ σήμερον, διὰ τὴν συνέχισιν
τῆς οἰκογενείας ὡς ὅλου, τοῦ ὁποίου προῖστατο ὁ ἀποβιώσας, ὡς εἶχον φροντίσει ἄλλοτε

καὶ οἱ πρὸ αὐτοῦ ἀποβιώσαντες. Ἡ διαδοχὴ πρέπει νὰ νοηθῇ ὡς πραγματοποιουμένη καὶ ἄνευ ὑλικῶν ἀγαθῶν. Εἶναι διὰ τοῦτο αὐτονόητον, ὅτι ὁ λαμβάνων τὴν περιουσίαν τοῦ ἀποβιοῦντος κατ' ἀνάγκην καθίστατο καὶ διάδοχός του. Ἡ δὲ νύοθεσία ἢ ἡ κατάλειψις τῆς περιουσίας εἰς ἄλλον, ἐν περιπτώσει ἀνυπαρξίας τέκνων καὶ ἀμέσων κατιόντων ἄλλων, δὲν ἔχει ἄλλην ἔννοιαν ἐκτὸς τῆς προσπαθείας τοῦ ἀποβιοῦντος, ὅπως ἀφήσῃ κληρονόμον ὄντα συγχρόνως καὶ διάδοχον. Ἡ συνέχισις τῆς προσωπικότητός του εἶναι ἐκεῖνη ἣτις κυρίως τὸν ἐνδιαφέρει. Διὰ τοῦτο ἀκριβῶς εἰς τὸ κατωτέρω δημοσιευόμενον 214, τοῦ ἔτους 1697, στίχ. 9-10, ἡ ἐνδιαφερομένη φέρεται λέγουσα: δὲν ἔκαμε παιδίον νὰ ἔχει εἰς παρηγορίαν καὶ ἐλπίδα τῆς διὰ κληρονόμον. Ἡ ἔννοια τοῦ κληρονόμου εἶναι ἐνταῦθα προφανῶς ἡ τοῦ κληρονόμου καὶ διαδόχου. Διότι παρηγορίαν καὶ ἐλπίδα δι' αὐτὴν μόνον ὁ διαδεχθῆσόμενος ταύτην καὶ συνεχίζων διὰ τοῦτο τὴν προσωπικότητά της ἦτο δυνατόν νὰ ἀποτελῇ καὶ οὐχὶ ἐκεῖνος, εἰς τὸν ὁποῖον θὰ περιήρχετο ἀπλῶς ἡ περιουσία της, τὸ ὁποῖον ἐπὶ τέλους δὲν τὴν ἐνδιαφέρει ἀπολύτως. Οὕτως ἀποδεικνύεται συνεχιζομένη ἡ ἀρχαία ἐλληνικὴ ἀντίληψις περὶ τῆς συνεχίσεως τῆς οἰκογενείας καὶ τοῦ οἰκογενειακοῦ δεσμοῦ, ὅστις μόνον διὰ τοῦ διαδόχου ἐπιτυγχάνεται. Ὅρθως δὲ ὁ H. KRELLER, ἐνθ' ἄνωτ., *Κληρονόμος* κ.τ.λ. ἰσχυρίζεται ὅτι ἡ ἔννοια τοῦ διαδόχου καθίσταται ἐναργεστέρα, ἂν ἀποβλέψωμεν εἰς τὸ δημόσιον δίκαιον εἰς ὃ ὁ μεταγενέστερος τὰς αὐτὰς μὲ τὸν προκάτοχον ἐξουσίας περιβαλλόμενος ἄρχων ἀποκαλεῖται διάδοχος τοῦ πρώτου. Ὑπενθυμίζομεν καὶ τὸν σημερινὸν ὅρον, καθ' ὃν ὁ εἰς ὃν μεταβιβάζεται ὁ θρόνος καὶ ἡ ἐξουσία τοῦ βασιλέως ἢ τοῦ ἀνωτέρου ἄρχοντος, π. χ. προέδρου δημοκρατίας, δὲν καλεῖται κληρονόμος ἀλλὰ διάδοχος αὐτοῦ.

4

ΕΚ ΤΟΥ ΑΡΧΕΙΟΥ ΤΗΣ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ ΓΡΥΠΑΡΗ

Φύλλον χάρτου
0,465 × 0,330

Μάρτιος τοῦ ἔτους 1778
Κωνσταντινούπολις

Διὰ τοῦ παρόντος πατριαρχικοῦ καὶ συνοδικοῦ γράμματος δηλοῦται, ὅτι ὁ (Ἀγάπιος Γρυπάρης) ἱερώτατος μητροπολίτης Κυζίκου καὶ ἑξαρχος παντὸς Ἑλλησπόντου, ὅτε διὰ κοινῆς συνοδικῆς ἐκλογῆς μετετέθη ἀπὸ τῆς μητροπόλεως Σερρών εἰς τὴν τῆς Κυζίκου, ἀνεδέχθη τὸ παλαιὸν χρέος τῆς τελευταίας ταύτης ἀνερχόμενον εἰς τριάκοντα δύο χιλιάδες γρόσια, ὑποσχεθεὶς νὰ καταβάλῃ καὶ τοὺς δεδουλευμένους τόκους· ὑπεσχέθη δ' ἐπὶ πλέον νὰ καταβάλῃ ὡς φιλότιμον διὰ τὴν μετάθεσίν του εἰς τὴν νέαν ἐκκλησιαστικὴν ἐπαρχίαν ἑπτὰ χιλιάδες πεντακόσια γρόσια εἰς τὸ κοινὸν τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας. Ἐν συνεχείᾳ λοιπὸν πρὸς τὴν συμφωνίαν ταύτην ἀνεδέχθη τὸ παλαιὸν χρέος τῆς Κυζίκου, συνιστάμενον ἐξ ὁμολογιῶν ὑπογεγραμμένων ὑπὸ τοῦ προκατόχου του κὺρ Γερασίμου, ἀντιπροσωπευουσῶν ποσὸν εἴκοσιν ἑπτὰ χιλιάδων γροσίων· ἐπὶ καταβολῇ δὲ εἰς τὸ κοινὸν πέντε χιλιάδων γροσίων εἰς μετρητὰ ἔναντι τῶν ἐξήκοντα τεσσάρων πουργ-

